

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

W Luksemburgu nie istnieje kodeks prawa prywatnego międzynarodowego. Normy kolizyjne w prawie krajowym znajdują się w różnych kodeksach i ustawach szczególnych. Kwestia ta jest w dużej mierze uregulowana w wielostronnych konwencjach międzynarodowych oraz w europejskich aktach prawa wtórnego.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Znaczna liczba norm kolizyjnych pochodzi z wielostronnych konwencji międzynarodowych, których Luksemburg jest stroną. Większość tych konwencji zawarto podczas Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.

Wykaz tych konwencji jest dostępny na stronie [konferencji haskiej](#).

1.3 Główne konwencje dwustronne

Niektóre konwencje dwustronne zawierają normy kolizyjne. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie internetowej [Legilux](#).

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

W sprawach dotyczących statutu personalnego sąd z urzędu stosuje normy kolizyjne. Inaczej jest w przypadku, gdy stronom przysługuje swoboda wyboru prawa właściwego, jak na przykład w sprawach dotyczących umów, zgodnie z zasadą swobody wyboru przez strony prawa właściwego. W takim przypadku sąd stosuje normy kolizyjne z urzędu wyłącznie w przypadku wyraźnego naruszenia prawa.

Sąd orzekający stosuje z urzędu prawo krajowe, jeżeli strony nie wniosą o zastosowanie prawa obcego.

2.2 Odesłanie

W Luksemburgu orzecznictwo dopuszcza możliwość stosowania instytucji odesłania w sposób zróżnicowany w obszarach nieobjętych konwencją międzynarodową lub rozporządzeniem europejskim wyraźnie wykluczającymi odesłanie. Jeżeli w przypadku kolizji przepisów odesłanie wskazuje prawo krajowe sądu orzekającego, odesłanie jest dozwolone, ale nie jest dopuszczalne zastosowanie odesłania dalszego. Uznaje się, że odesłanie wskazuje prawo materialne sądu orzekającego.

Odesłanie wyklucza się w sprawach, w których strony mogą swobodnie wybrać prawo właściwe.

2.3 Zmiana łącznika

Konflikt ruchomy określa sytuację, w której z powodu zmiany łącznika wskazującego prawo właściwe dana sytuacja podlega dwóm różnym systemom prawnym. Definiuje się go jako kolizję przepisów w czasie ze względu na zmianę położenia łącznika.

W Luksemburgu nowe prawo można zastosować – przy poszanowaniu utrwalonych skutków – do przyszłych skutków sytuacji powstałej w przeszłości. Nowe prawo określające normy kolizyjne ma jednak zastosowanie, jeżeli pojawią się zmiany w sytuacji powstałej w czasie obowiązywania dawnego prawa, które uznaje się za nadal obowiązujące.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Istnieją przypadki, w których sąd orzekający musi zastosować własne prawo krajowe, nawet jeżeli normy kolizyjne wskazują właściwość prawa obcego, tj. w przypadku:

niemożności ustalenia prawa obcego;

bezzaufności;

braku rozwiązania w prawie obcym;

środków tymczasowych zastosowanych w trybie pilnym;

sprzeczności prawa obcego z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego.

Jeżeli przepisy mają natychmiastowe zastosowanie, sąd musi również zastosować własne prawo krajowe (*lex fori*) w następujących przypadkach:

prawa procesowego i prawa o ustroju sądów powszechnych;

przepisów prawnych dotyczących ochrony pracowników i regulujących umowy najmu;

ochrony prawnej konsumentów;

ponadto jeżeli strony zdecydują o niestosowaniu prawa krajowego sądu orzekającego, lecz wybiorą inne prawo właściwe w celu obejścia prawa, sąd musi odmówić zastosowania tego prawa i zastosować własne prawo krajowe.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Ponieważ w Luksemburgu prawo obce uznaje się za okoliczność faktyczną, której należy dowieść, ciężar dowodu co do zasady spoczywa na stronie, która dokonuje wyboru prawa obcego. Ciężar dowodu spoczywa na stronach, a ściślej rzecz ujmując – na stronie, której roszczenie ocenia się według prawa obcego.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Co do zasady zobowiązania umowne podlegają woli wyrażonej przez strony, z zastrzeżeniem poszanowania bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa dotyczących porządku publicznego i norm utrudniających obejście prawa.

Jeżeli strony nie dokonają wyboru, zastosowanie mają postanowienia konwencji rzymskiej z 1980 r. i przepisy rozporządzenia (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. W tym drugim przypadku sąd stosuje prawo, które jest obiektywnie najodpowiedniejsze.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Co do zasady zobowiązania pozaumowne podlegają prawu miejsca, w którym wystąpiła szkoda lub w którym powstało zobowiązanie, chyba że inne prawo jest ściślej związane z okolicznościami faktycznymi lub ma zastosowanie konwencja międzynarodowa.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Co do zasady statut personalny ocenia się według prawa krajowego osoby fizycznej, z zastrzeżeniem szczególnych kryteriów odnoszących się do danej sytuacji, takich jak miejsce zwykłego pobytu osób zainteresowanych, a w szczególności dzieci. Dotyczy to również tworzenia nazwiska, jego elementów składowych oraz warunków zmiany, ponieważ składają się one na statut personalny osoby.

Zdolność do czynności prawnych oraz zdolność do występowania w postępowaniu sądowym podlega prawu ojczystemu zainteresowanej osoby. Legitymację procesową reguluje jednak prawo właściwe dla tego uprawnienia, ponieważ wpływa ono na jego treść. W sprawach dotyczących umów zasada zostaje złagodzona, jeżeli umawiająca się strona działa w dobrej wierze, a na brak zdolności powołano się z przyczyn nieznanych w państwie, w którym dokonano czynności. Prawo miejsca dokonania czynności zastąpi wówczas prawo krajowe.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

W Luksemburgu w sprawach dotyczących ustalenia pochodzenia dziecka z małżeństwa zastosowanie ma co do zasady prawo regulujące kwestie związane z małżeństwem, tj. wspólne prawo krajowe rodziców, prawo wspólnego miejsca zamieszkania lub prawo państwa sądu orzekającego.

Wszystkie kwestie związane z ustalaniem pozamałżeńskiego pochodzenia dziecka podlegają co do zasady prawu krajowemu dziecka.

W odniesieniu do rodzaju dowodów wymaganych w celu ustalenia pochodzenia dziecka, przesłanek materialnych uznania, terminu na wytoczenie powództwa o zaprzeczenie pochodzenia dziecka, przesłanek uniemożliwiających wytoczenie tego rodzaju powództwa oraz przysługujących środków obrony zastosowanie ma prawo ojczyste dziecka.

3.4.2 Przysposobienie

– Przesłanki przysposobienia

Co do zasady zgodnie z art. 370 kodeksu cywilnego przesłanki przysposobienia reguluje prawo krajowe przysposabiającego lub przysposabiających. Jeżeli małżonkowie dokonujący przysposobienia mają różne obywatelstwa, prawem właściwym jest prawo wspólnego miejsca zwykłego pobytu z chwili złożenia wniosku o przysposobienie. Przesłanki, które muszą zostać spełnione, aby dokonać przysposobienia, zasadniczo w dalszym ciągu reguluje jednak prawo ojczyste przysposobionego. Wyjątek od tej zasady stanowi sytuacja, w której poprzez przysposobienie przysposobiony nabywa obywatelstwo przysposabiającego. W tym przypadku przesłanki reguluje prawo ojczyste przysposabiającego.

– Skutki przysposobienia

Skutki przysposobienia są uregulowane w prawie ojczystym przysposabiającego lub przysposabiających. Jeżeli przysposobienia dokonują małżonkowie posiadający różne obywatelstwa lub bezpaństwowcy lub jeżeli jedno z małżonków jest bezpaństwowcem, prawem właściwym jest prawo wspólnego miejsca ich zwykłego pobytu w chwili dokonania przysposobienia.

W przypadku przysposobienia zagranicznego może zaistnieć konflikt między zasadami jurysdykcji ustanowionymi odpowiednio w prawie ojczystym przysposabiającego i w prawie ojczystym przysposobionego. W takich przypadkach przysposobienie uznaje się za ważne, jeżeli przestrzegano zasad ustanowionych w prawie państwa, w którym dokonano przysposobienia, oraz jeżeli przysposobienia dokonano przed właściwymi organami zgodnie z tym prawem.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

– Przesłanki ważności małżeństwa

Wymogi formalne co do zasady reguluje prawo miejsca zawarcia małżeństwa.

Aby małżeństwo było ważne zgodnie z konwencją haską z dnia 14 marca 1978 r. o prawie właściwym dla małżeńskich ustrojów majątkowych, muszą zostać spełnione przesłanki materialne określone w przepisach prawa ojczystego każdego z małżonków. Prawo ojczyste jest prawem wskazanym przez normy kolizyjne państwa, w którym zawarto małżeństwo. Ponadto muszą zostać spełnione przesłanki materialne wymagane w prawie państwa zawarcia małżeństwa, pod warunkiem że przynajmniej jedno z małżonków posiada obywatelstwo tego państwa lub że posiada w nim miejsce zwykłego pobytu. Prawo regulujące przesłanki ważności małżeństwa ma również zastosowanie do warunków materialnych postępowania o unieważnienie małżeństwa.

W odniesieniu do małżeństw zawieranych za granicą istnieje domniemanie ich ważności, jeżeli akt małżeństwa sporządzono zgodnie z wymogami formalnymi przewidzianymi w prawie miejsca zawarcia małżeństwa. Sąd może odmówić uznania małżeństwa, jeżeli małżeństwo zawarte za granicą jest sprzeczne z luksemburskim porządkiem publicznym.

– Skutki zawarcia małżeństwa

Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego obywatelstwa, skutki w Luksemburgu reguluje co do zasady prawo wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, tj. miejsca, w którym para faktycznie zamieszkuje.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Pary pozostające w nieformalnym związku (konkubenci) nie podlegają żadnej normie kolizyjnej, ponieważ zgodnie z prawem luksemburskim stosunki między konkubentami stanowią sytuację faktyczną.

Prawem właściwym dla związków partnerskich zawartych w Luksemburgu jest prawo krajowe.

Partnerzy, którzy początkowo zarejestrowali związek partnerski za granicą, mogą uzyskać wpis do rejestru stanu cywilnego, pod warunkiem że każdy partner spełniał wymogi określone w art. 4 w chwili zawarcia związku partnerskiego za granicą. Po uznaniu w Luksemburgu związku partnerskiego zawartego za granicą mają do niego zastosowanie takie same korzyści, jak do związków partnerskich zawartych w Luksemburgu.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Jeżeli małżonkowie mają to samo obywatelstwo, kwestie związane z rozwodem i separacją sądową podlegają prawu krajowemu małżonków. W przeciwnym wypadku ma zastosowanie prawo ich faktycznego wspólnego miejsca zamieszkania. Jeżeli żadne z powyższych kryteriów nie jest spełnione, zastosowanie ma prawo państwa sądu orzekającego.

Zasady te mają również zastosowanie do ogólnej dopuszczalności rozwodu, jego przyczyn, skutków oraz powiązanych środków.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Zgodnie z art. 15 rozporządzenia nr 4/2009 dotyczącego zobowiązań alimentacyjnych prawo właściwe w tym zakresie ustala się zgodnie z protokołem z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny. Co do zasady stosuje się prawo państwa miejsca zwykłego pobytu wierzyciela, ale we wszczętym już postępowaniu strony mogą uzgodnić wybór prawa siedziby sądu lub jednego z następujących:

- a) prawa państwa obywatelstwa jednej ze stron z chwili wyznaczenia;
- b) prawa państwa miejsca zwykłego pobytu jednej ze stron z chwili wyznaczenia;
- c) prawa wyznaczonego przez strony jako właściwe dla łączących je stosunków majątkowych lub prawa faktycznie stosowanego do tych stosunków;
- d) prawa wyznaczonego przez strony jako właściwe dla rozwodu lub separacji sądowej lub prawa faktycznie stosowanego w przypadku rozwodu lub separacji sądowej.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Małżeński ustrój majątkowy podlega prawu krajowemu wskazanemu przez małżonków przed zawarciem małżeństwa.

Jeżeli w chwili zawarcia małżeństwa małżonkowie nie dokonali wyboru, prawo właściwe określa się zgodnie z konwencją haską z dnia 14 marca 1978 r. o zawieraniu małżeństw i uznawaniu ich ważności.

Zgodnie z konwencją haską z dnia 14 marca 1978 r. małżonkowie mogą wskazać jedynie jeden z następujących systemów prawnych:

1. prawo państwa, którego obywatelem jest jedno z małżonków w chwili wskazania;
2. prawo państwa, na którego terytorium jedno z małżonków ma miejsce zwykłego pobytu w chwili wskazania;
3. prawo pierwszego państwa, na terytorium którego jedno z małżonków ustanowi nowe miejsce zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa.

Wybrane prawo ma zastosowanie do całego majątku małżonków.

Niezależnie od tego, czy małżonkowie wskazali prawo właściwe, jak opisano powyżej, w odniesieniu do wszystkich lub niektórych swoich nieruchomości mogą oni jednak wskazać prawo miejsca, w którym położone są określone nieruchomości. Mogą oni również wskazać, że nieruchomości, które nabędą od tego czasu, będą podlegać prawu miejsca ich położenia.

Jeżeli strony nie wybiorą prawa właściwego, sędzia będzie musiał ustalić, jaki był ich dorozumiany wybór. Domniemywa się stosowanie prawa krajowego państwa, na terytorium którego ustanowią oni swoje pierwsze miejsce zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa.

Małżeński ustrój majątkowy podlega jednak, zgodnie z konwencją haską z dnia 14 marca 1978 r., prawu krajowemu państwa wspólnego obywatelstwa małżonków w następujących przypadkach:

1. jeżeli oświadczenie, o którym mowa w art. 5, zostało złożone przez to państwo, a jego skutków nie wyłącza akapit drugi tego artykułu;
2. jeżeli państwo to nie jest stroną konwencji, jego prawo krajowe ma zastosowanie zgodnie z jego prawem prywatnym międzynarodowym oraz małżonkowie ustanowili swoje pierwsze miejsce zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa:

a) w państwie, które złożyło oświadczenie, o którym mowa w art. 5;

lub

b) w państwie, które nie jest stroną konwencji i którego prawo prywatne międzynarodowe również przewiduje zastosowanie jego prawa krajowego;

3. jeżeli małżonkowie nie ustanowili swojego pierwszego miejsca zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa na terytorium tego samego państwa.

Jeżeli małżonkowie nie mają miejsca zwykłego pobytu na terytorium tego samego państwa oraz nie mają wspólnego obywatelstwa, ich małżeński ustrój majątkowy podlega prawu krajowemu państwa, z którym są najściślej związani, biorąc pod uwagę wszystkie fakty i okoliczności.

Istnieje możliwość dobrowolnej zmiany prawa właściwego, jeżeli nowo wybrane prawo dopuszcza taką możliwość.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Przepisy rozporządzenia (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. mają zastosowanie do spadków otwartych począwszy od dnia 17 sierpnia 2015 r. Zgodnie z art. 21 rozporządzenia prawem właściwym dla ogółu spraw dotyczących spadku jest prawo państwa, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci.

Spadki otwarte przed dniem 17 sierpnia 2015 r. w dalszym ciągu podlegają luksemburskim normom kolizyjnym.

– Dziedziczenie ustawowe

W Luksemburgu masa spadkowa dzieli się na kilka różnych części, tj. na majątek ruchomy (*masse mobilière*) oraz na co najmniej jeden majątek nieruchomy (*masse immobilière*). Do określenia, czy dany majątek jest ruchomy czy nieruchomy, stosuje się prawo państwa sądu orzekającego.

Dziedziczenie ruchomości ocenia się co do zasady według prawa ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy z dnia jego śmierci. Miejsce zamieszkania ustala się zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego.

Dziedziczenie nieruchomości ocenia się według prawa państwa, w którym położona jest każda z nieruchomości.

– Dziedziczenie testamentowe

Co do zasady to statut personalny reguluje zdolność osoby do rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci. W prawie spadkowym uregulowano jednak szczególne przypadki braku takiej zdolności. Zdolność do otrzymania darowizny ocenia się według prawa ojczystego.

3.8 Nieruchomości

Zgodnie z przepisami art. 3 kodeksu cywilnego prawo własności nieruchomości podlega prawu państwa, w którym dana nieruchomość jest położona. Ma to również zastosowanie do treści praw rzeczowych, których może to dotyczyć, ich ustanawiania, przekazywania oraz nabycia w drodze zasiedzenia.

3.9 Niewypłacalność

W sprawach dotyczących upadłości nieobjętych zakresem stosowania rozporządzenia UE nr 1346/2000 i rozporządzenia UE 2015/848 stosuje się prawo miejsca, w którym wszczęto postępowanie upadłościowe.

Dotyczy to również skutków wszystkich zbiorowych postępowań upadłościowych wszczętych w Luksemburgu oraz upadłości ogłoszonej za granicą.

W odniesieniu do szczególnych skutków upadłości jednej ze stron dla praw, na jakie może się powołać druga umawiająca się strona, zastosowanie ma jednak prawo państwa, w którym ogłoszono upadłość.

Właściwość wspomnianego prawa ogranicza się do szczególnych skutków i nie obejmuje wszystkich aspektów czynności prawnej dotkniętej skutkami upadłości.

Ostatnia aktualizacja: 09/01/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.